

Fiskální úmluva v kontextu ekonomické krize

Sekce pro evropské záležitosti
Úřad vlády České republiky
Duben 2012

Obsah:

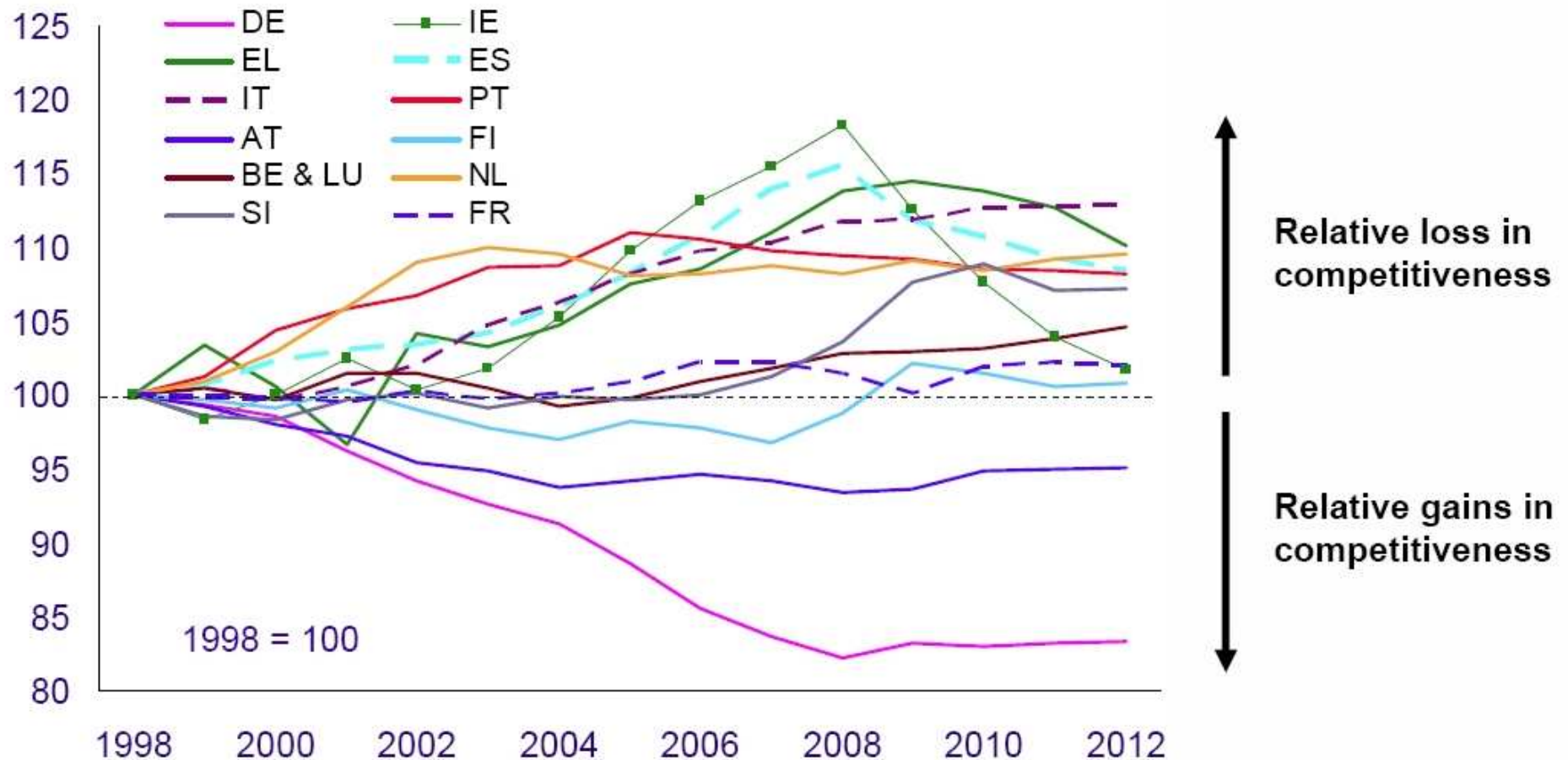
- Ekonomická situace
- Koordinace hospodářské a fiskální politiky v rámci EU
- Fiskální úmluva
  - Úvod
  - Zásadní ustanovení
  - Pozice ČR
  - Ratifikace

Krize eurozóny

- Kontext:
  - Finanční krize (2008)
    - Krize bankovního sektoru
  - Ekonomická krize (2009/2010)
    - Odkryla dlouhodobé problémy jednotlivých ČS
    - Nerovnováhy v rámci EU
    - Zvýšení zatížení veřejných rozpočtů
    - **Ztráty v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti**
  - Dluhová krize (2009/2010...)
    - Selhání trhů – podcenění rizika
    - Asymetrie mezi koordinací měnové politiky a decentralizací fiskální politiky
    - **Význam fiskální disciplíny**

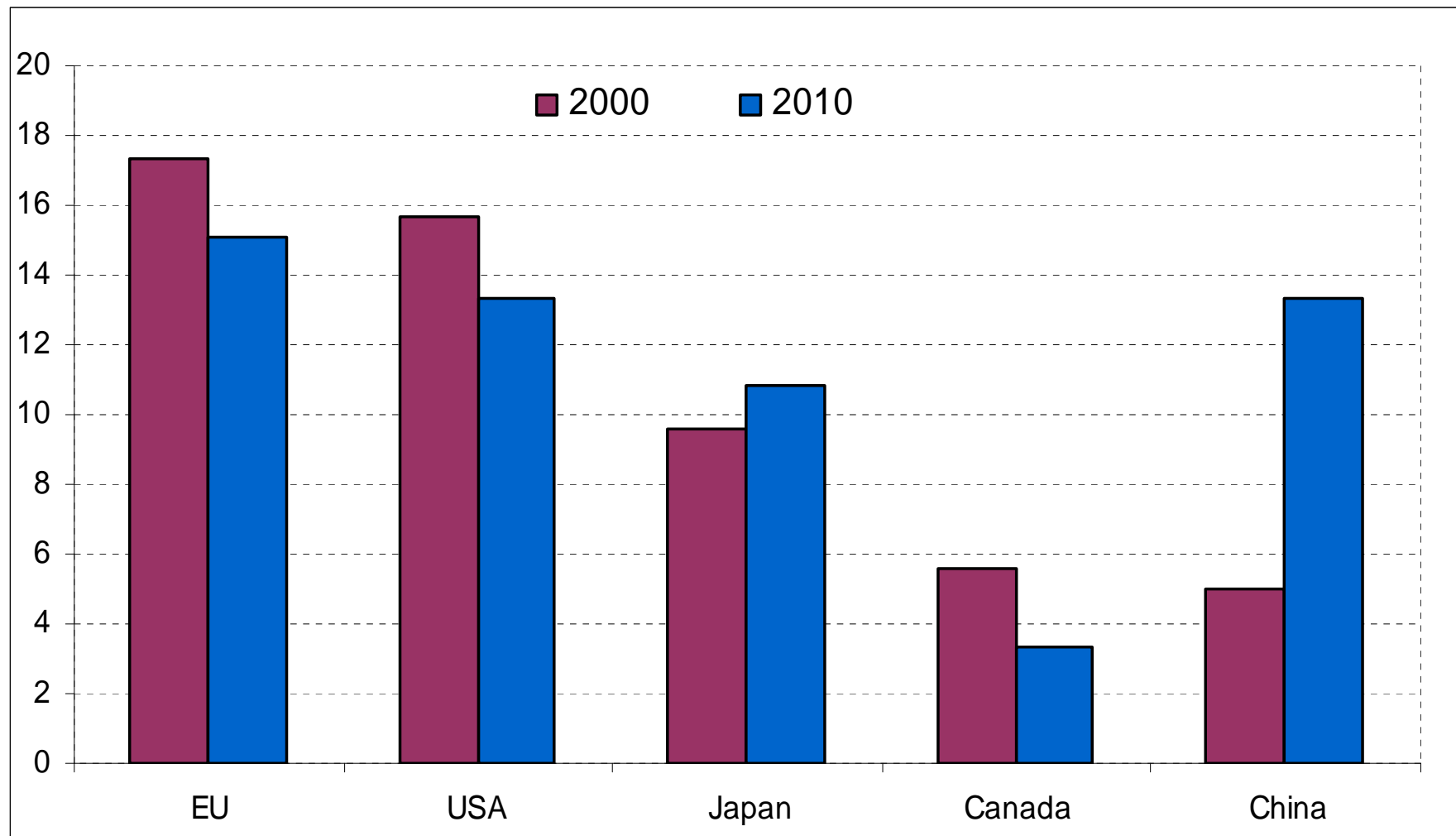
Ztráta konkurenceschopnosti

- Rozdíly mezi reálnými směnnými kurzy jednotlivých členských států (měřítko konkurenceschopnosti odrážející vývoj cen)

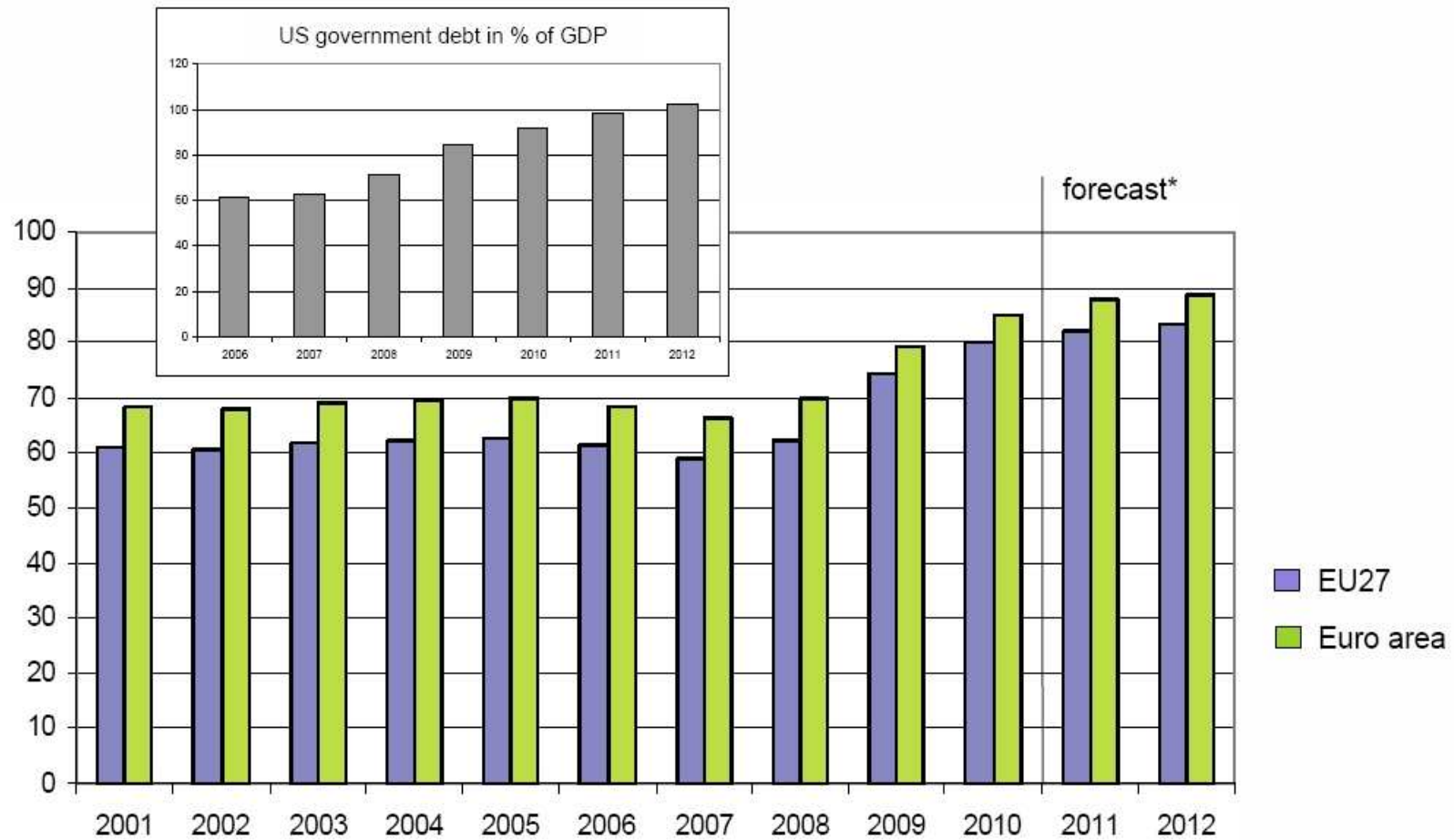

Podíl na světovém vývozu

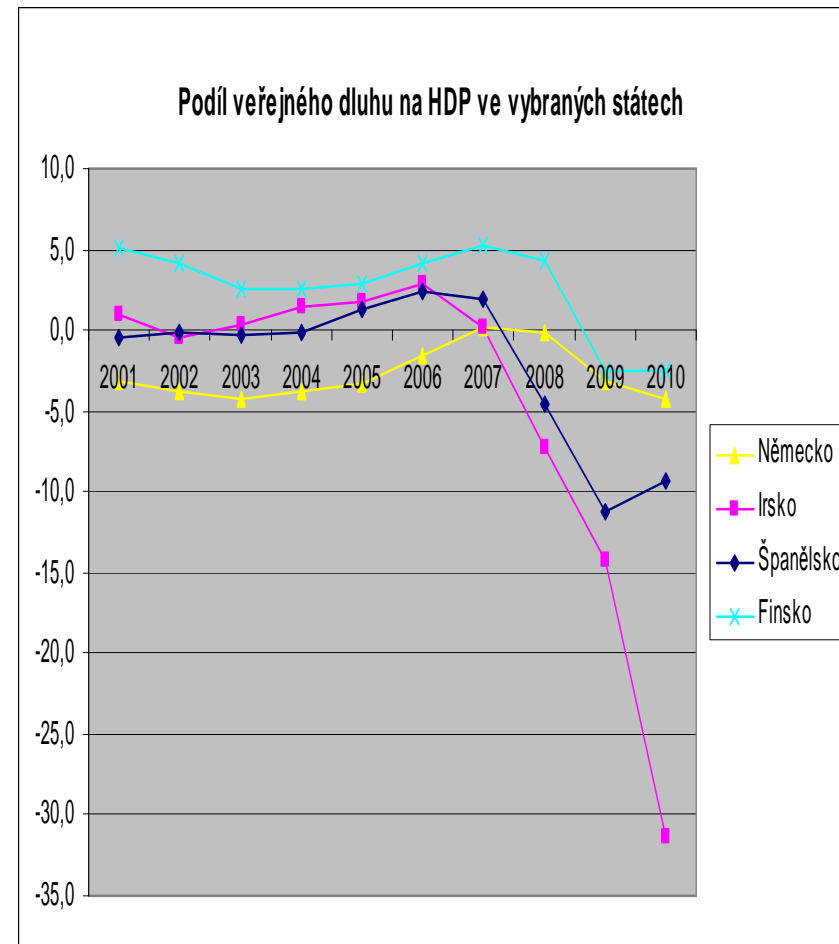
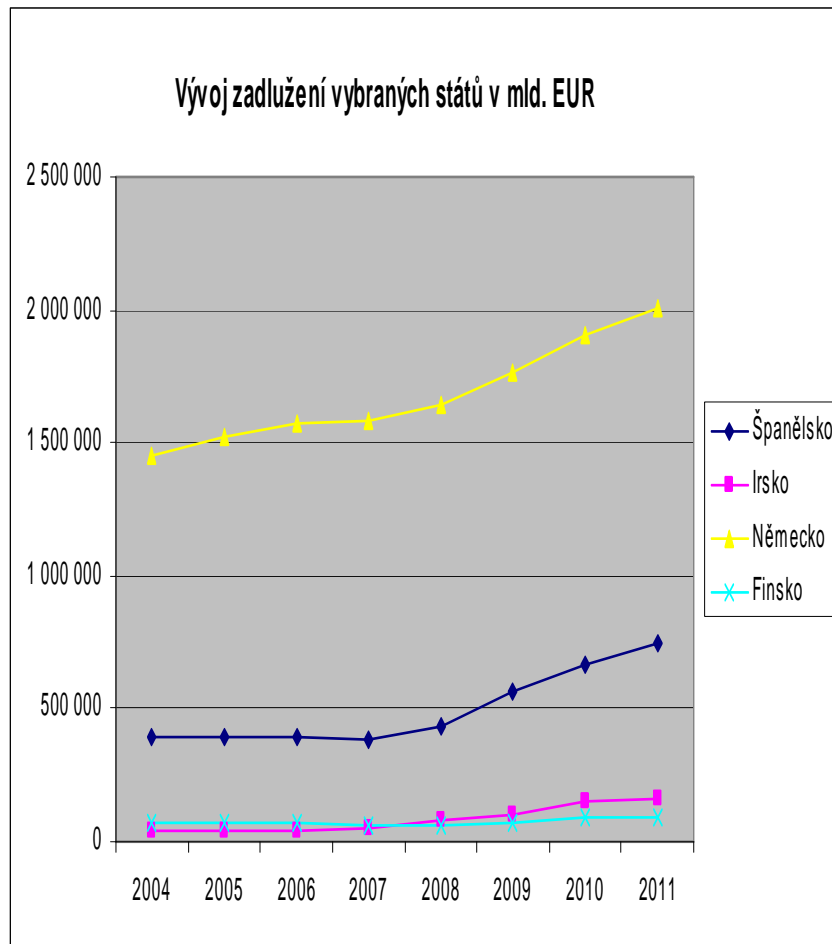
(% světového vývozu zboží)

Vládní dluh v % HDP

Vývoj vládního dluhu ve vybraných státech

Koordinace na úrovni EU I.

- EU míří i do oblastí, kde Smlouvy nedávají k právní harmonizaci pravomoc
  - **1/ Využití otevřené metody koordinace**
    - Strategie Evropa 2020, koordinace hospodářských a fiskálních politik v rámci tzv. evropského semestru, doporučení – soft law,
  - **2/ Sekundární legislativa**
    - Tzv. sixpack
    - Tzv. duopack
    - Posílení regulace v oblasti finančních trhů

Koordinace na úrovni EU II.

- Mimo právní základ EU

- Pakt pro Euro Plus

- Dluhová brzda
    - Strukturální reformy

- Záchranné mechanismy

- Účast MMF a soukromého sektoru
    - EFSM – 60 mld. EUR
    - EFSF – 440 mld. EUR
    - ESM – 500 mld. EUR

- Podíly srovnatelných zemí na konsolidovaném objemu půjček v mld. EUR:

AT	BE
13,915	17,385

- Fiskální úmluva

Nástroje k udržení fiskální disciplíny I.

- Pakt stability a růstu (1997)
  - Preventivní část
    - Předkládání ročních konvergenčních programů/ programů stability
    - EK - hodnocení programů
    - Rada - vyjádření stanoviska
  - Nápravná část
    - Postup při nadměrném schodku veřejných rozpočtů – více než 3 % HDP
    - Sankce ve výši 0,5 % HDP
    - Celkové zadlužení nad 60 % nepodléhalo sankcím - KRITIKA

Nástroje k udržení fiskální disciplíny II.

- Six Pack
  - Legislativní balíček zaměřený na rozpočtový a makroekonomický dohled
  - Přijat v říjnu 2011
    - Novela nařízení o prevenci nadměrných schodků
      - *Preventivní část Paktu Stability a růstu*
    - Novela nařízení o nápravě rozpočtových schodků
      - *Nápravná část Paktu Stability a růstu*
    - Nařízení o účinném vynucení rozpočtového dohledu v eurozóně
      - *Dva druhy sankcí:*
        - » *Úročené depozitum (preventivní část Paktu)*
        - » *Neúročené depozitum (nápravná část Paktu)*
        - » *Neúročené depozitum přeměněné v pokutu*
        - » *Mechanismus obrácené kvalifikované většiny*

Zavádění opatření na národní úrovni – dluhová brzda

- Nástroj stabilizace veřejných rozpočtů
- Pakt pro Euro Plus
  - ČS jejichž měnou je euro
  - Převedení pravidel Paktu stability a růstu do národní legislativy
  - Volba právní síly prostředku je na ČS
  - Silnější odkaz ve fiskální smlouvě
- Státy s obdobnými mechanismy
  - DE, CH, AT, PL, HU, ES apod.
- Situace ČR
  - Předpoklad - ústavní zákon o rozpočtové kázi a odpovědnosti
  - Sporné - úprava vztahující se na obce a kraje

Fiskální úmluva - úvod

- Smlouva o stabilitě, koordinaci a řízení v hospodářské a měnové unii - zavazuje pouze státy eurozóny
- Okolnosti vyjednávání:
  - Nedostatek konsensu v rámci EU-27
  - Postup dohodnut na okraj zasedání ER dne 9. prosince 2011
  - Neformální ER 30. ledna 2012
  - Podpis na okraj ER 1. a 2. března 2012
- Obsah:
  - Řešení mimo rámec unijního práva
  - Zakotvení dluhové brzdy a korekčního mechanismu do národního práva (čl. 3)
  - Kontrola implementace ze strany SDEU (čl. 8) včetně sankcí (čl. 273 SFEU)
  - Koordinace (dluhopisy a reformy)
  - Pravidelné summity eurozóny
  - Podmínky přistoupení

Fiskální úmluva – zlaté pravidlo

- Smlouva zakotvuje tzv. zlaté pravidlo:
  - Stav veřejných rozpočtů smluvních stran je vyrovnaný nebo vykazuje přebytek
  - „roční strukturální saldo veřejných financí odpovídá střednědobému cíli pro danou zemi ve smyslu revidovaného Paktu o stabilitě a růstu, s tím, že spodní limit strukturálního schodku činí 0,5 % HDP v tržních cenách“
  - „je-li poměr veřejného dluhu k HDP v tržních cenách výrazně nižší než 60 % a jsou-li rizika z hlediska dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nízká, může spodní limit střednědobého cíle odpovídat strukturálnímu schodku ve výši maximálně 1,0 % HDP v tržních cenách“
  - „pokud poměr veřejného dluhu k HDP překračuje referenční hodnotu 60 % jsou smluvní strany povinny tento poměr snižovat průměrným tempem jedné dvacetiny za rok, což je doporučená hodnota“

Fiskální úmluva – problematické body

- Zásadní krok k fiskální unii - mimo unijní právo
  - Využití unijních institucí a vztah k unijnímu právu – BY-PASS
  - Hlasovací kartel (čl. 7) – postup při nadměrném schodku – obrácená QMV
  - Přenos pravomocí (zejm. čl. 8)
  - Nedostatečnost kritérií - čl. 7 nezahrnuje dluhové kritérium obsahuje pouze kritérium rozpočtového schodku (3 % HDP)
-
- Zásadní změna podmínek pro přistoupení k euru
  - Prohloubení integrace
  - Účast v ESM a fiskální úmluva

Smlouva zůstává otevřená k přístupu pro všechny členské státy, je třeba ji analyzovat a získat širokou politickou podporu

Shrnutí pozice ČR

- ČR nic neblokuje, má možnost kdykoli přistoupit
- ČR věcně podporuje fiskální disciplínu
- ČR uvolnila 1,5 miliardy eur z devizových rezerv ČNB pro bilaterální půjčku MMF
- ČR je v jiné situaci než ostatní státy
- Zásadní je podpora konkurenceschopnosti a vnitřního trhu (dopis 12 států)
- Smlouvy uzavřené mimo EU zásadně mění podmínky přistoupení k euru – faktickou podmínkou se stává účast na ESM a fiskální úmluvě

Ratifikace

- Pro vstup v platnost nutná ratifikace 12 státy – očekávání - 1. leden 2013
- Původních návrhy - ratifikace 17 státy
- Možnost participace na ESM pouze pro státy, kde došlo k ratifikaci úmluvy

- Průběh ratifikace
  - Irsko – referendum 31. května 2012
  - Francie – prezidentské volby (duben/květen; popř. červen)
  - Belgie – ratifikace v devíti parlamentech

